

Україні за напрямками: ресторанный бізнес та кав'ярні, готельний бізнес, професійні послуги маркетингу, консалтингу та дизайну.

Рекламна діяльність в умовах сьогодення відіграє значну роль у розвитку ресторанного господарства. Зараз не всі українські ресторани підприємства мають достатньо можливостей та навичок для розміщення та інформування споживачів щодо своєї діяльності на онлайн платформах та соціальних мережах. Саме для того, щоб гідно витримати конкуренцію на ринку, зарекомендувати себе та забезпечити високий попит, важливу роль мають проведення рекламних кампаній, підвищення ефективності існуючої маркетингової діяльності закладу.

Сьогодні користується популярністю реклама у соціальних мережах, на сайтах та різних платформах із залученням відомих блогерів і зірок, що сприяє швидкій обізнаності потенційної аудиторії, її поінформованості та привернення уваги до промоакцій. Вдале комбінування офлайн та онлайн рекламних заходів, справляє приємне враження на потенційну аудиторію, формує попит та позначається на ставленні до репутації закладу.

Завдяки проведеному аналізу, визначено фіксовані і нефіксовані витрати на рекламу, платформи, якими користуються заклади ресторанного господарства. На прикладі воронки продажів, проаналізовано середовище рекламної кампанії.

УДК 658.5(477)

С.С. Ткачова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ЕКОСИСТЕМИ СТАРТАПІВ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Стартап-індустрію називають однією з найдинамічніших в світі. Активний розвиток стартапів може стати основою формування інноваційної економіки України на засадах сталого розвитку.

Протягом 2021 р. українські стартапи залучили рекордні 832 млн. дол. США інвестицій, що на 45% більше, ніж у 2020 р. Вітчизняний Grammarly досяг оцінки 13 млрд. дол. США, а українські єдинороги (капіталізація 1 млрд. дол. США і більше) Gitlab, Bitfury, People.ai та Ring досягли визнання у всьому світі. Такі технологічні гіганти, як Amazon, Glovo, Revolut і Solarisbank, відкрили свої офіси в Україні. Відбувся запуск спеціального режиму «Дія City». Українська

інвестиційна екосистема нарощувала темпи зростання та укріплювала зв'язки з Європою та світом. Загалом 2021 р., за оцінками експертів, був супервдалим за обсягом угод і фінансуванням [1].

Про важливість та мотивацію розвитку венчурного бізнесу в Україні свідчить те, що у 2021 р. створено премію для найкращих стартапів та інвесторів Mazer Awards. Її заснував генеральний директор компанії Concorde Capital Igor Мазепа. Нею нагороджуватимуть технологічні компанії, котрі змінюють світ, та людей, які інвестують в інновації. Заснування премії на перетині інвестицій та технологій підтверджує позицію засновника, що майбутнє української інвестиційної індустрії за інноваціями [2]. Переможців Mazer Awards обиратимуть в 10 номінаціях: «Технологічна компанія року», «Стартап року», «Інвестор року», «Прорив року», «Exit of the year», «Інноватор в традиційній галузі», «Втрачена можливість року», «ESG Champion», «Бізнес-інфлюенсер», та «Гран-прі». У кожній номінації, за виключенням «Втрачена можливість року» та «Гран-прі», визначатимуть до 15 кандидатів. Для відбору номінантів аналізуватиметься інформація з відкритих джерел, вторинна інформація, сайти; експертні інтерв'ю; експертиза аналітиків компанії Concorde Capital [3]. За результатами 2021 р. всіх номінантів визначено, але, у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну, проект призупинив свою діяльність.

Робота з бомбосховищ, релокація команд, скорочення коштів, зриви контрактів – це неповний перелік проблем, з якими зіткнулись українські фаундери на початку війни. Ситуацію ускладнюють глобальні макротренди – спад фінансових ринків та очікування глобальної рецесії. У щорічному рейтингу стартап-екосистем Global Startup Ecosystem 2022 через наслідки війни Україна втратила 16 позицій, у порівнянні з 2021 р., коли посідала 34-е місце.

Західні венчурні фонди, незважаючи на війну, проявляють інтерес до України, а персональні звернення президента В. Зеленського до учасників ключових інвестиційних форумів стимулюють цей процес і дають підстави для появи в Україні потужних інноваційних компаній. Експерти впевнені, що після перемоги України рейтинги значно підвищаться, оскільки за час війни технологічний сектор вижив, і навіть більше – обставини змушують ІТ-компанії нарощувати резильєнтність. Здатність працювати в кризових умовах може стати найбільшою конкурентною перевагою українського ІТ на глобальному ринку. І це одна з багатьох причин, які роблять Україну успішним центром для майбутніх єдинорогів. ІТ-індустрія принесла Україні рекордні 2 млрд. дол США експортних

надходжень лише за I квартал 2022 р. Для порівняння: торік надходження за цей період становили 1,44 млрд. дол. США. Обсяг ІТ-експорту збільшився на 28%. Наразі переважна більшість компаній повністю відновили та продовжують свою роботу, від 50% до 80% фахівців залучені до виконання проєктів клієнтів. Галузь залишається фінансово стабільною. Згідно зі звітом ІТ Ukraine, уже під час війни 77% ІТ-компаній залучили нових клієнтів, 56% із них очікують на зростання на 5–30% цього року. За прогнозами експертів, експортна виручка української ІТ-галузі до кінця року може сягнути \$8,5 млрд, що на 20% більше, ніж торік. Крім того, нові офіси планують відкрити всі великі компанії (1200+ осіб) і 64% компаній, розміром 200–1200 осіб. Серед потенційних країн: Польща, Румунія, Іспанія, Болгарія, Португалія, Хорватія та Велика Британія [1].

Стартап-індустрія України отримала нові можливості для розвитку. 5 вересня 2022 р. Європейська комісія підписала угоду про приєднання України до програми «Цифрова Європа». Відтепер українські стартапи та сталі підприємства можуть подавати заявки на отримання грантів. Digital Europe Programme стартувала в 2021 р. та продовжиться до 2027-го року. Її мета – заповнити прогалину між дослідженнями цифрових технологій та їх впровадженням. У пріоритеті – фінансування проєктів, які спеціалізуються на штучному інтелекті, хмарах, Big Data, кібербезпеці, передових обчисленнях тощо, та розгортання цих технологій для розв'язання проблем в енергетиці, зміні клімату, промисловості, сільському господарстві й охороні здоров'я. Завдяки цій угоді ЄС та Україна отримають вигоду від ноу-хау одне одного та розширять цифрові можливості. Угода сприятиме наближенню українських компаній, дослідників та органів державної влади до ЄС у плані побудови спільних цифрових інфраструктур, а також зміцнить спільні цифрові можливості та зменшить збої, спричинені російською агресією [4].

Отже, на стартап-індустрії може бути побудована нова українська економіка в майбутньому, сформований інтелектуальний фонд нації. Адже після війни Україні будуть вкрай необхідні смарт-рішення для відновлення. Це логістика, доставка, дрони, безпілотники, автономне вирощування протеїнів, вертикальні ферми та ін. Венчурні інвестори вважають, що в Україні необхідно будувати прозору транспарентну диджитальну державу. Пропонується взяти квінтесенцію найкращого досвіду в Естонії, Південній Кореї, Ізраїлі та адаптувати; зробити банківські сприятливі умови, як в Монако; повністю цифровий підхід, що унеможливило корупцію; спрощену систему оподаткування; спеціальні пільги для роботи з

криптовалютою і фінансами, що будуть гарантовані державою, попри зміни у владі; можливість створення бізнесу онлайн без вимоги знаходитися в Україні півроку [5].

Інформаційні джерела:

1. Вижити попри війну: як екосистема стартапів нарощує резильєнтність. URL : <https://mind.ua/openmind/20245943-vizhiti-popri-vijnu-yak-ekosistema-startapiv-naroshchue-rezilentnist>.

2. В Україні з'явиться премія для стартапів та інвесторів. URL : <https://dyvys.info/2021/11/26/v-ukrayini-z-yavytsya-premiya-dlya-startapiv-ta-investoriv/>.

3. Офіційний сайт премії Mazepa Awards. URL : <https://mazepaawards.com/>.

4. Майже 7,6 млрд євро від ЄС: як українським стартапам отримати гранти від Digital Europe Programme. URL : <https://mind.ua/publications/20246706-majzhe-76-mlrd-evro-vid-es-yak-ukrayinskim-startapam-otrimati-granti-vid-digital-europe-programme>.

5. «Дежавю із 2014-го». Засновниця TA Ventures Вікторія Тігіпко про те, чому українські стартапи не отримують інвестицій під час війни. Інтерв'ю. URL : <https://forbes.ua/innovations/dezhavyu-iz-2014-go-zasnovnitsya-ta-ventures-viktoriya-tigipko-pro-te-chomu-ukrainski-startapi-ne-otrimuyut-investitsiy-pid-chas-viyni-intervyu-25102022-9275>.

УДК 336.744

Ю.О. Цевух, канд. екон. наук, доц. (ОНУ ім. І.І. Мечникова, Одеса)

А.С. Крупиця, здоб. вищ. осв. (ОНУ ім. І.І. Мечникова, Одеса)

ВПЛИВ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ МІГРАНТІВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Країни Центральної та Східної Європи (ЦСЕ) є досить цікавим об'єктом дослідження з точки зору грошових переказів мігрантів, адже саме ці країни за останні роки зазнали значних змін в економічному плані. Потенційний вплив грошових переказів на розвиток є доволі актуальним питанням, оскільки ці грошові потоки мають можливість підвищити економічне зростання країн ЦСЕ разом з впровадженням відповідної політики. Активізація участі країн Центральної та Східної Європи в європейських міграційних процесах спостерігається вже після їх вступу в Євросоюз і характеризується збільшенням еміграції, в першу чергу трудової, до країн Західної Європи, на що більшою